2026-yil
9(2)-son

“FAN VA TA’LIM YANGILIKLARI”

ILMIY - METODIK

JURNALI

saen.uz

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
9(2)-son

Bosh muharrir:
Shoumarov G‘ayrat Bahromovich, psixologiya fanlari doktori, akademik

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Qodirov Umarali Do‘stqobilovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Mas’ul kotib:
Muqimov Alisher

Texnik muharrir:
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.

TAHRIR HAY’ATI:

01.00.00 – FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI
Ayupov Shavkat Abdullayevich, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
A’zamov Abdulla, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
Zohidov Erkin A’zamovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

02.00.00 – KIMYO FANLARI
Normaxamatov Nodirali Soxobataliyevich, kimyo fanlar doktori, professor
Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, kimyo fanlar doktori, akademik

03.00.00 – BIOLOGIYA FANLARI
Abdurahmonov Ibrohim Yo‘lchiyevich, biologiya fanlari doktori, akademik
Sulaymonov Botirjon Abdushukurovich, biologiya fanlari doktori, akademik

04.00.00 – GEOLOGIYA-MINERALOGIYA FANLARI
Fayziyev Abdulhaq Radjabovich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor
Husanov Sultonboy To‘xtayevich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor

05.00.00 – TEXNIKA FANLARI
Allayev Qahramon Rahimovich, texnika fanlari doktori, akademik
Majidov Inom Urishevich, texnika fanlari doktori, professor
Turobjonov Sadritdin Maxamatdinovich, texnika fanlari doktori, akademik
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI
Namozov Shodmon Ergashovich, qishloq xo‘jaligi fanlari doktori, akademik
Shoumarov Hikmat Bahromovich, qishloq xo‘jaligi fanlari nomzodi, professor

07.00.00 – TARIX FANLARI
Ziyo Azamat Hamid o‘g‘li, tarix fanlari doktori, akademik
Sagdullayev Anatoliy Sagdullayevich, tarix fanlari doktori, akademik
Yusupova Diloram Yunusovna, tarix fanlari doktori, akademik

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI
Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, iqtisod fanlari doktori, akademik
Musayev Behzod Anvarovich, iqtisod fanlari nomzodi
To‘xliyev Nurislom, iqtisod fanlari doktori, akademik
G‘ulomov Saidahror Saidahmedovich, iqtisod fanlari doktori, akademik

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
9(2)-son

09.00.00 – FALSAFA FANLARI
Nazarov Qiyom Normirzayevich, falsafa fanlari doktori, professor
Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich, falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI
Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor
Sirojiddinov Shuhrat Samariddinovich, filologiya fanlari doktori, akademik
Xidirov Rajab Gulmatovich, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (Tojikiston)

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI
Nigmatov Asqar Nigmatullayevich, geografiya fanlari doktori, professor
Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, geografiya fanlari doktori, professor

12.00.00 – YURIDIK FANLAR
Rustamboyev Mirzayusuf Hakimovich, yuridik fanlar doktori, professor
Saidov Akmal Xolmatovich, yuridik fanlar doktori, akademik
Xolmo'minov Jumanazar Toshtemirovich, yuridik fanlar doktori, professor
Qodirov Bobiromon Bekmurodovich, yuridik fanlar doktori, professor

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI
Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, akademik
Ibraimov Xolboy, pedagogika fanlari doktori, akademik
Musurmonova Oynisa, pedagogika fanlari doktori, professor
Umarov Bahrom Norboyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

14.00.00 – TIBBIYOT FANLARI
Akilov Xabibulla Ataullayevich, tibbiyot fanlari doktori, professor
Nazirov Feruz Gafurovich, tibbiyot fanlari doktori, akademik

15.00.00 – FARMATSEVTIKA FANLARI
Abdullabekova Viloyat Nurillabekovna, farmatsevtika fanlari doktori, professor
Tulaganov Abduqodir Abdurahmonovich, farmatsevtika fanlari doktori, professor

16.00.00 – VETERINARIYA FANLARI
Daminov Asadullo Suvonovich, veterinariya fanlari doktori, professor
Jabborov Shuhrat Abdumajidovich, veterinariya fanlari doktori, professor
G'afurov Aktam G'afurovich, veterinariya fanlari doktori, professor

17.00.00 – SAN'ATSHUNOSLIK FANLARI
Ahmedova Nigora Rahimovna, sanatshunoslik fanlari doktori, professor
Hakimov Akbar Abdullayevich, san'atshunoslik fanlari doktori, akademik

18.00.00 – ARXITEKTURA
Nozilov Dodo Avazovich, arxitektura fanlari doktori, professor
Uralov Axtam Sindarovich, arxitektura fanlari doktori, professor

19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI
Abdusamatov Hasanboy Usmonjon o'g'li, psixologiya fanlari doktori, professor
Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor
Karimova Vasila Mamanosirovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Halimova Mashraboy Vohidovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Lazar Drajeta, psixologiya fanlari doktori, professor, Belgrad, Serbiya
Karpinskiy Konstantin Viktorovich, psixologiya fanlari doktori, professor, Grodno, Belarussiya
Boboyeva Sayyora Boboradjabovna, psixologiya fanlari doktori, professor, Tojikiston
Suletbayeva Ella Serikbayevna, psixologiya fanlari doktori, dotsent

Turaxonov Abdukarim Eshkuziyevich, psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

22.00.00 – SOTSIOLOGIYA FANLARI

Bekmurodov Mansur Bobomurodovich, sotsiologiya fanlari doktori, professor
Toshmuhamedova Dilorom Gafurdjanovna, sotsiologiya fanlari doktori

23.00.00 – SIYOSIY FANLAR

Fayzullayev Alisher Omonullayevich, siyosiy fanlar doktori, professor
Hasanov Otabek Abdurashidovich, siyosiy fanlar doktori
Paxrutdinov Shukritdin Ilyasovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Omonov Baxtiyor Axtamovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Quronboyev Qahramon Qo'chqorovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Avazov Komil Xolliyevich, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori

24.00.00 – ISLOMSHUNOSLIK FANLARI

Ibrohimov Ne'matulla, filologiya fanlari doktori, akademik
Islomov Zohidjon Mahmudovich, filologiya fanlari doktori, professor

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
9(2)-son

UDK 378.015.31:316.346.2

Abdullayeva Umida Muradovna,
"Syntone premium" psixologiya markazi psixologi

TALABALARDA LIDERLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA GENDER XUSUSIYATLARINING O'RNI

Annotatsiya. Maqolada talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirishda gender xususiyatlarining o'rni pedagogik va ijtimoiy-psixologik jihatdan tahlil qilingan. Gender omili liderlik salohiyatini bevosita belgilovchi xususiyat sifatida emas, balki talabaning liderlik faoliyatiga kirish imkoniyati, liderlik o'ziga samaradorligi, liderlikka oid tasavvurlari, ijtimoiy kutishlar va gender stereotiplari bilan o'zaro bog'liq omil sifatida yoritilgan. Talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish jarayonida teng faoliyat imkoniyatlarini yaratish, liderlik rollarini stereotipik taqsimlashga yo'l qo'ymaslik, amaliy liderlik tajribasini kengaytirish, liderlik o'ziga samaradorligini mustahkamlash, turli liderlik xulqlarini rivojlantirish va refleksiv tahlilni tashkil etishning pedagogik ahamiyati asoslangan.

Kalit so'zlar: talaba, liderlik, liderlik sifatlari, gender, gender xususiyatlari, gender stereotipi, liderlik o'ziga samaradorligi, liderlik tajribasi, liderlik xulqi.

РОЛЬ ГЕНДЕРНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ В РАЗВИТИИ ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ СТУДЕНТОВ

Аннотация. В статье анализируется роль гендерных особенностей в развитии лидерских качеств студентов с педагогической и социально-психологической позиций. Гендер рассматривается не как непосредственный детерминант лидерского потенциала, а как фактор, взаимосвязанный с доступом студентов к лидерской деятельности, лидерской самоэффективностью, представлениями о лидерстве, социальными ожиданиями и гендерными стереотипами. На основе анализа научных исследований обоснована необходимость обеспечения равных возможностей участия студентов в лидерской деятельности, ротации лидерских ролей, расширения практического опыта, развития лидерской самоэффективности и рефлексивного анализа гендерных стереотипов.

Ключевые слова: студент, лидерство, лидерские качества, гендер, гендерные особенности, гендерные стереотипы, лидерская самоэффективность, лидерский опыт, лидерское поведение.

THE ROLE OF GENDER-RELATED FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF LEADERSHIP QUALITIES AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Abstract. The article examines the role of gender-related factors in the development of leadership qualities among university students from pedagogical and socio-psychological perspectives. Gender is considered not as a direct determinant of leadership potential, but as a factor associated with students' access to leadership activities, leader self-efficacy, perceptions of leadership, social expectations, and gender stereotypes. Based on the analysis of relevant studies, the article substantiates the importance of equal opportunities for participation in leadership activities, rotation of leadership roles, expansion of practical leadership experience, development of leader self-efficacy, and reflective analysis of gender stereotypes.

Keywords: university student, leadership, leadership qualities, gender, gender-related factors, gender stereotypes, leader self-efficacy, leadership experience, leadership behavior.

Kirish. Oliy ta'lim muassasasida talabaning liderlik sifatlarini rivojlantirish uning kasbiy tayyorgarligi, jamoaviy faoliyatni tashkil etishi, tashabbus ko‘rsatishi, mas'uliyatni qabul qilishi, qaror qabul qilishi va boshqa subyektlar bilan maqsadga yo‘naltirilgan hamkorlikni yo‘lga qo‘ya olishi bilan bog‘liq jarayondir. Liderlikni faqat rasmiy rahbarlik mavqei yoki guruhga bevosita boshchilik qilish bilan chegaralash talabalik davridagi uning rivojlanish xususiyatlarini to‘liq aks ettirmaydi. Talaba rasmiy liderlik maqomiga ega bo‘lmagan holda ham guruh vazifasini tashkil etish, muammoning yechimini taklif qilish, mas'uliyatni o‘z zimmasiga olish, tengdoshlarini umumiy maqsadga yo‘naltirish va qarorlarning bajarilishini muvofiqlashtirish jarayonida liderlik xulqini namoyon qilishi mumkin.

K.K.W. Lee va C.K.Y. Chan universitet talabalarining liderlikka oid qarashlari, o‘zini baholashi va ko‘nikmalariga ta'sir qiluvchi omillarni 54 ta empirik tadqiqot asosida tizimli tahlil qilgan. Mualliflar mazkur omillarni talabaning shaxsiy tajribasi, ko‘nikmalari va e'tiqodlarini qamrab oluvchi ichki omillar hamda interpersonal munosabatlar, mavjud imkoniyatlar, institutsional va sotsiokultural ta'sirlarni o‘z ichiga oluvchi kontekstual omillar sifatida tizimlashtiradi [3]. Demak, talabaning liderlik sifatlari faqat individual xususiyatlar natijasi sifatida emas, balki shaxs va ta'limiy-ijtimoiy muhit o‘rtasidagi o‘zaro ta'sirda shakllanadigan hodisa sifatida o‘rganilishi lozim.

Mazkur o‘zaro ta'sirda gender omilini hisobga olish alohida ahamiyatga ega. Bunda genderni biologik jinsning sinonimi sifatida qo‘llash to‘g‘ri emas. P. Haber-Curran va D. Tillapaugh talabalarda liderlikni gender nuqtayi nazaridan o‘rganishda biologik jins va gender tushunchalarini farqlash zarurligini ko‘rsatib, genderni shaxsning liderlik tajribasi va rivojlanishiga ta'sir qiluvchi ijtimoiy shakllangan omillar bilan bog‘laydi [8].

W. Shen va D.L. Joseph gender va liderlikka bag‘ishlangan tadqiqotlarni liderlikning alohida mezonlari bo‘yicha tahlil qilib, liderlik samaradorligidagi

gender farqlari ko‘pincha mavjud emas yoki kichik ekanini ko‘rsatgan. Mualliflar genderni liderlikning bevosita determinanti emas, balki liderlik natijalari, xulqi, bilim, ko‘nikma va motivatsiya bilan bilvosita bog‘lanadigan omil sifatida konseptuallashtiradi [1]. Mazkur holat “gender xususiyati – liderlik sifati” o‘rtasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri sababiy bog‘lanish o‘rnatishdan saqlanish zarurligini ko‘rsatadi.

Shundan kelib chiqib, maqolaning maqsadi talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirishda gender bilan bog‘liq omillarning ta’sir yo‘nalishlarini aniqlashtirish hamda ularni hisobga oluvchi pedagogik shartlarni ilmiy asoslashdan iborat.

Adabiyotlar tahlili. Gender va liderlik munosabatlarini o‘rganishda S.C. Paustian-Underdahl, C.E. Smith Sockbeson, A.V. Hall va C.S. Halliday tomonidan amalga oshirilgan meta-tahlil muhim ahamiyatga ega. Mualliflar 1970–2020-yillar oralig‘ida e’lon qilingan tadqiqotlardagi 595 ta statistik munosabatni birlashtirib, turli liderlik xulq shakllarini tahlil qilgan [2]. Natijalar gender tafovuti mavjud bo‘lgan ayrim holatlarda ayol liderlar kommunikativ va ayrim boshqa liderlik xatti-harakatlari bo‘yicha yuqoriroq baholanganini ko‘rsatadi. Biroq mazkur natijalarni “ayollarning liderlik qobiliyati erkaklarnikidan yuqori” degan umumiy xulosaga aylantirish mumkin emas. Meta-tahlilga kiritilgan birlamchi tadqiqotlarning katta qismida liderlik xulqi subyektiv baholash vositalari orqali o‘lchangan [2].

Mazkur dalil talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish uchun muhim pedagogik xulosani yuzaga keltiradi. Ta’lim jarayonida tashabbuskorlik, qat’iyatlilik va qaror qabul qilishni faqat yigit talabalar bilan, hamkorlik, empatiya va munosabatlarni boshqarishni esa qiz talabalar bilan bog‘lash liderlikning ko‘p komponentli mazmuniga mos kelmaydi. Har bir talaba vaziyat talabi asosida vazifaga yo‘naltirilgan va munosabatlarga yo‘naltirilgan liderlik xatti-harakatlarini egallashi zarur.

Genderning liderlik sifatlari rivojiga ta’siri ko‘p jihatdan liderlikka oid ijtimoiy kutishlar orqali amalga oshadi. Talaba o‘zini lider sifatida qanday baholashi faqat mavjud qobiliyatlariga emas, balki “lider qanday bo‘lishi kerak?” degan tasavvurga ham bog‘liq. Agar liderlik hukmronlik, qat’iylik va kuch bilan bir tomonlama bog‘lansa, ushbu modelga mos kelmaydigan talabalar o‘z liderlik imkoniyatlarini yetarlicha namoyon qila olmasligi mumkin.

K.K.W. Lee va C.K.Y. Chan sistematik sharhida universitet talabalarining liderlik rivojiga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar qatorida o‘ziga ishonch, liderlik haqidagi tasavvurlar, ijtimoiy o‘zaro munosabatlar, faoliyat imkoniyatlari va sotsiokultural ta’sirlarni aniqlagan [3]. Mualliflar liderlik ko‘nikmalarini rivojlantirish jarayonida liderlik o‘ziga samaradorligini qo‘llab-quvvatlash va ijtimoiy stereotiplarni anglash zarurligini qayd etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo‘lib, ilmiy-pedagogik va ijtimoiy-psixologik adabiyotlarni qiyosiy-tanqidiy tahlil qilish, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlaridan foydalanildi. Gender talabaning

liderlik salohiyatini bevosita belgilovchi omil emas, balki liderlik faoliyatiga kirish, o‘ziga samaradorlik, ijtimoiy kutishlar, tajriba va ta’limiy muhit bilan bog‘liq omil sifatida qaraldi.

Liderlik o‘ziga samaradorligi talabaning liderlik vazifalarini bajarishga bo‘lgan ishonchini ifodalaydi. Papyrina, Strebel va Robertson tadqiqotida ayrim kasbiy ko‘nikmalar bo‘yicha gender tafovutlari aniqlangan bo‘lsa-da, liderlik, tashabbuskorlik va strategik rejalashtirishga oid o‘ziga ishonchda statistik farq kuzatilmagan [6]. Rosch va hammualliflarining tadqiqotida esa ayol va erkak talabalarda liderlik o‘ziga samaradorligi oshgani, rivojlanish trayektoriyalarida sezilarli farq bo‘lmagani aniqlangan [4]. Shuningdek, liderlik dasturlarining ta’siri vaqt o‘tishi bilan o‘zgarishi mumkinligi sababli natijalarni uzoqroq muddatda baholash zarurligi qayd etilgan [5].

Haber-Curran va hammualliflarining tadqiqotida tashabbuskorlik, o‘zgarishlarni amalga oshirish, munosabatlarni rivojlantirish va konfliktlarni boshqarish liderlik o‘ziga samaradorligi bilan bog‘liq muhim omillar sifatida ko‘rsatilgan [7]. Bu esa liderlikni rivojlantirishda nazariy bilim bilan bir qatorda real faoliyat tajribasining ahamiyatini ko‘rsatadi.

Talabalarda liderlik sifatlarini gender xususiyatlarini hisobga olgan holda rivojlantirish uchun, avvalo, liderlik faoliyatiga teng kirish imkoniyatini yaratish zarur. Talabalar qaror qabul qilish, guruh ishini muvofiqlashtirish, vazifalarni taqsimlash va mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish kabi faoliyatlarda muntazam ishtirok etishi lozim.

Liderlik rollarini maqsadli rotatsiya qilish ham muhim bo‘lib, guruh rahbari, loyiha koordinatori, moderator, taqdimotchi va muzokarachi kabi rollarning almashinib borishi turli liderlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, liderlik o‘ziga samaradorligini amaliy faoliyat, konstruktiv qayta aloqa va refleksiya orqali mustahkamlash maqsadga muvofiq [4; 7; 11].

Liderlikni faqat qat’iyat va tashabbus bilan cheklamasdan, muloqot, hamkorlik, mas’uliyat, konfliktlarni konstruktiv hal etish va refleksiyani ham qamrab oluvchi ko‘p komponentli hodisa sifatida tashkil etish lozim [1; 2]. Gender stereotiplarini refleksiv tahlil qilish, liderlik rivojini boshlang‘ich, yakuniy va imkon qadar kechiktirilgan o‘lchovlar asosida baholash hamda natijalarni aniq xulqiy indikatorlar orqali aniqlash pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi [3; 5; 8].

Natijalar va muhokama. Tahlil natijalari gender omilini talabalarning liderlik salohiyatini bevosita belgilovchi omil sifatida emas, balki liderlik faoliyatiga kirish, o‘ziga samaradorlik, ijtimoiy kutishlar, mavjud tajriba va ta’limiy muhit bilan o‘zaro bog‘liq omil sifatida ko‘rib chiqish zarurligini ko‘rsatdi.

Talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish jarayonida genderga sezgir yondashuv qiz va yigit talabalar uchun ikki xil liderlik modelini shakllantirishni nazarda tutmaydi. Aksincha, uning asosiy mazmuni barcha talabalarga liderlik

faoliyatining turli shakllarida ishtirok etish, turli rollarni bajarish, mustaqil qaror qabul qilish va o‘z faoliyati natijalarini tahlil qilish imkoniyatini yaratishdan iborat.

N. Ueda va A. Kezar tomonidan olib borilgan tizimli tahlilda formal liderlik dasturlarida turli pedagogik metodlar turli liderlik natijalariga olib kelishi ko‘rsatilgan [9]. Bu esa liderlik sifatlari o‘z-o‘zidan shakllanmasligini, ularni rivojlantirishga yo‘naltirilgan maxsus pedagogik faoliyat zarurligini ko‘rsatadi.

S.J. Tan tomonidan tavsiflangan Women in Leadership Development dasturida liderlik treningi, kouching va qo‘llab-quvvatlovchi tarmoqlar o‘zaro birlashtirilgan [10]. Mazkur yondashuvni barcha talabalarga to‘liq ko‘chirish shart emas, biroq undan liderlikni rivojlantirishda individual ko‘nikmalar bilan bir qatorda ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va muntazam amaliy tajribaning ahamiyati kelib chiqadi.

O‘zbekiston oliy ta’limi kontekstida Sh.A. Soatova tomonidan taklif etilgan liderlikni rivojlantirish modelida master-klass, seminar-trening, talabalar klubi, ijtimoiy loyihalar, tanlovlar, sport tadbirlari va amaliy mashg‘ulotlardan foydalanish imkoniyatlari ko‘rsatilgan [12]. Mazkur shakllar genderga bog‘lanmagan holda barcha talabalar uchun amaliy liderlik tajribasini kengaytirishga xizmat qilishi mumkin.

Shu tariqa, talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmini teng imkoniyat – amaliy liderlik tajribasi – teskari aloqa – refleksiya – monitoring – korreksiya ketma-ketligida tashkil etish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv talabaning individual imkoniyatlarini hisobga olish bilan birga, gender stereotiplarining rivojlanish jarayoniga salbiy ta’sirini kamaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Ilmiy manbalar tahlili talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirishda gender omili to‘g‘ridan-to‘g‘ri va bir yo‘nalishli determinant emasligini ko‘rsatdi. Ayol va erkak talabalar o‘rtasida aniqlanadigan ayrim farqlar liderlikning qaysi ko‘rsatkichi o‘lchanayotgani, baholash usuli, faoliyat konteksti, avvalgi liderlik tajribasi va o‘ziga samaradorlik bilan bog‘liq holda o‘zgarishi mumkin.

Talabalar ishtirokidagi tadqiqotlar liderlik o‘ziga samaradorligi va uning rivojlanish dinamikasi turli guruhlarda bir xil kechmasligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, liderlik dasturlari, real faoliyat tajribasi, tashabbus ko‘rsatish, munosabatlarni rivojlantirish, konfliktlarni boshqarish hamda vazifaga yo‘naltirilgan xulq liderlik o‘ziga samaradorligini mustahkamlash bilan bog‘liq [4; 5; 7; 11].

Shunga ko‘ra, talabalarda liderlik sifatlarini rivojlantirishning genderga sezgir pedagogik shartlari sifatida liderlik faoliyatiga teng kirish imkoniyatini yaratish, rollarni maqsadli rotatsiya qilish, amaliy liderlik tajribasini muntazam tashkil etish, liderlik o‘ziga samaradorligini faoliyat orqali rivojlantirish, gender stereotiplarini refleksiv tahlil qilish, baholashni aniq xulqiy indikatorlarga asoslash va rivojlanish dinamikasini monitoring qilishni belgilash mumkin.

Demak, genderga sezgir pedagogik yondashuvning asosiy maqsadi qiz va yigit talabalar o‘rtasida sun’iy farqlarni shakllantirish emas, balki har bir talabaning individual liderlik salohiyatini namoyon qilishi va rivojlantirishi uchun teng pedagogik imkoniyat yaratishdan iborat.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shen W., Joseph D.L. Gender and leadership: A criterion-focused review and research agenda // *Human Resource Management Review*. – 2021. – Vol. 31, No. 2. – Article 100765. – DOI: 10.1016/j.hrmr.2020.100765.
2. Paustian-Underdahl S.C., Smith Sockbeson C.E., Hall A.V., Halliday C.S. Gender and evaluations of leadership behaviors: A meta-analytic review of 50 years of research // *The Leadership Quarterly*. – 2024. – Vol. 35, No. 6. – Article 101822. – DOI: 10.1016/j.leaqua.2024.101822.
3. Lee K.K.W., Chan C.K.Y. Establishing a dynamic understanding of factors that influence university students’ leadership approaches, perceptions, and skills through a systematic literature review // *Educational Research Review*. – 2023. – Vol. 41. – Article 100570. – DOI: 10.1016/j.edurev.2023.100570.
4. Rosch D.M., Kuron L., Reimer R., Mickler R., Jenkins D. Gender identity, inter-team competition and leader self-efficacy developmental trajectories in a multi-institutional leader development program // *Journal of Leadership Education*. – 2024. – Vol. 23, No. 1. – P. 108–120. – DOI: 10.1108/JOLE-01-2024-0006.
5. Rosch D.M., Ogolsky B.G., Stephens C.M. Trajectories of student leadership development through training: An analysis by gender, race, and prior exposure // *Journal of College Student Development*. – 2017. – Vol. 58, No. 8. – P. 1184–1200. – DOI: 10.1353/csd.2017.0093.
6. Papyrina V., Strebel J., Robertson B. The student confidence gap: Gender differences in job skill self-efficacy // *Journal of Education for Business*. – 2021. – Vol. 96, No. 2. – P. 89–98. – DOI: 10.1080/08832323.2020.1757593.
7. Haber-Curran P., Miguel R., Shankman M.L., Allen S.J. College women’s leadership self-efficacy: An examination through the framework of emotionally intelligent leadership // *NASPA Journal About Women in Higher Education*. – 2018. – Vol. 11, No. 3. – P. 297–312. – DOI: 10.1080/19407882.2018.1441032.
8. Haber-Curran P., Tillapaugh D. Gender and student leadership: A critical examination // *New Directions for Student Leadership*. – 2017. – No. 154. – P. 11–22. – DOI: 10.1002/yd.20236.
9. Ueda N., Kezar A. A systematic review: Pedagogies and outcomes of formal leadership programs for college students // *Cogent Education*. – 2024. – Vol. 11, No. 1. – Article 2314718. – DOI: 10.1080/2331186X.2024.2314718.
10. Tan S.J. Leadership pathways for women’s leadership development: A multifaceted undergraduate leadership development initiative // *Journal of Leadership Education*. – 2024. – Vol. 23, No. 1. – P. 20–35. – DOI: 10.1108/JOLE-01-2024-0014.

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
9(2)-son

Muassis - "FAN VA INNOVATSIYA YANGILIKLARI" MCHJ
Jurnal hamkori - «PROFI UNIVERSITY»

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 24-may kuni № 454068-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal 2024-yilda tashkil etilgan, 1 oyda bir marta o'zbek, tojik, qozoq, qirg'iz, qoraqalpoq, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.

Tahririyat manzili: 190110, Toshkent shahri Uchtepa tumani, Bog'iston MFY, 14-mavze, 8-uy.

Telefonlar: +998 90 749 00 00
+998 90 749 77 77
+998 91 902 05 01
E-mail: saen_2024@mail.ru
Jurnal sayti: www.saen.uz
Telegram kanali: **https://t.me/saen_2024**

Maqolada keltirilgan fakt va ma'lumotlarning to'g'riligi uchun mualliflar mas'uldirlar.

"Fan va ta'lim yangiliklari" ilmiy-amaliy jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining qarori (25.08.2025 y., №374/5) bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

ISSN: 3093-8694